

Editorial i presentació

Aquest número 27 d'*Aloma* té com a temàtica el tema de l'adopció i, especialment, l'adopció internacional i l'edita la Dra. Meritxell Pacheco.

L'adopció és una mesura de protecció a la infància segons la qual un menor passa a formar part, de manera plena i definitiva, d'una família que en el cas més habitual no l'hagi vist néixer. És un procés legal, psicològic i social que deriva en una relació paterno-filial amb els mateixos efectes que la paternitat/maternitat biològiques, en tots els sentits. Pot dur-se a terme l'adopció d'un fill procedent del mateix àmbit territorial dels qui passaran a ser els seus pares (adopció nacional) o d'un altre país (adopció internacional).

Tot i que l'adopció no és cap fenomen recent, sinó que té lloc des que existeixen persones, amb els anys ha trobat el marc legal que la regula, la investigació que pretén conèixer més a fons els seus processos, i els professionals especialitzats que són els qui millor sabran comprendre i atendre les particularitats de les famílies adoptives. Comprendre i atendre l'especificitat per tal de poder esdevenir d'ajuda, alhora que entenent que la família adoptiva és tant família com la no adoptiva, que la major part de dinàmiques són idèntiques i que té les mateixes funcions de protecció, educació i socialització. Però l'especificitat s'hi afegeix, perquè els nens que s'adopten són nens amb història. La seva història no comença amb els seus pares ni amb els seus avis d'adopció; continua amb ells, però l'origen és un altre, fins i tot en el cas de les adopcions de nadons de pocs dies de vida.

En el cas dels nens que s'adopten partim d'una història de pèrdues i desitgem una història de criança responsable, entregada, d'amor incondicional, igual que la que s'espera d'uns pares envers els fills. Els fills que no han nascut dels seus pares parteixen d'uns orígens difícils. Freqüentment han patit, a l'inici de la seva vida, les conseqüències de la negligència o del maltractament per part dels qui se n'havien de cuidar. O no. Potser van ser lliurats, amb molt dolor i amb molta cura, a una institució que se'n pogués fer càrrec. Sigui el cas que sigui, hi ha una història de pèrdues, de mancances, de dany a reparar. La criança en institucions fa que l'estimulació emocional, cognitiva i física dels infants sigui molt limitada. Encara més, la millor institució, la que tingui més professionals i més ben instruïts, mai no podrà aportar els beneficis que aporta la criança en una família; una família adequada, no cal «la millor». En tot cas, haurà de ser una família que sumi a les seves funcions la *funció reparadora*, en major o menor grau, segons sigui cada cas. Les famílies amb fills biològics, en el cas habitual del nen que neix sa, han d'ajudar els seus fills a construir; les famílies amb fills adoptius, a més, han de poder integrar el passat dolorós del seu fill i contribuir a reparar-ne els efectes.

Blanquerna ha fet una clara aposta per contribuir a incrementar el coneixement sobre l'adopció i també a millorar l'atenció que es presta a les famílies adoptives, tant des de la Fundació Blanquerna Assistencial i de Serveis (FBAS) com des de la FPCEE Blanquerna. Des que en el 2003 es va crear l'equip d'adopcions, en el si de la FBAS, les persones que formem part d'aquesta Fundació treballem per millorar, dia a dia i des d'una òptica interdisciplinària, els serveis que oferim a les famílies adoptives. A més, tant les persones que col·laborem en la FBAS com les que desenvolupem una tasca docent i investigadora a la FPCEE Blanquerna, ens esforcem per incrementar la recerca sobre el tema de l'adopció amb el màxim de qualitat. Alguns dels treballs que presentem en aquesta revista són un magnífic exemple del que acabem de dir. D'altra banda, amb la creació, en el curs acadèmic 2008-2009, del Postgrau en acolliment, adopció i postadopció, coordinat i dirigit, conjuntament amb la Universitat de Barcelona i únic fins al moment en aquest àmbit, es pretén prosseguir amb el procés iniciat; és a dir, contribuir a la formació especialitzada de professionals de l'adopció i de l'acolliment, per tal que ells mateixos també puguin oferir un servei de qualitat i alguns d'ells, per què no, contribuir també en la recerca sobre el tema de l'adopció.

Així doncs, el monogràfic sobre adopcions que presentem és una mostra més de l'aposta de Blanquerna per continuar treballant pels processos adoptius de qualitat. El títol que hem triat per a aquest monogràfic

no és casual: «L'adopció al llarg de la vida: una perspectiva multidisciplinària». Amb aquest títol volem transmetre quelcom en què creiem fermament: la condició d'adoptat és per a tota la vida; per tant, en cada moment evolutiu, les qüestions que es planteja l'adoptat són diferents i la seva família ha de saber atendre en uns moments, i acompanyar en d'altres, aquestes necessitats. Pel que fa a la multidisciplinarietat, considerem que l'adopció l'hem d'atendre des de diferents disciplines i, preferentment, des del punt de vista interdisciplinari. Per això, en aquest monogràfic sobre adopcions, ens fixem en diferents moments de l'adopció: el moment previ a l'adopció, el període d'adaptació de l'infant, la seva evolució, i l'adopció en l'edat adulta. Tractem també el fenomen de l'adopció des de diferents perspectives disciplinàries, com ara la Psicologia, la Pedagogia i el Treball Social, i amb aportacions d'autors nacionals i internacionals.

Pel que fa als articles que integren aquest monogràfic, els quatre primers ens conviden a reflexionar sobre aspectes rellevants de l'adopció. El primer, *Adopción internacional: ¿solidaridad con la infancia o reproducción asistida?*, de la Dra. Ana Berástegui (Universidad Pontificia de Comillas, Madrid), constitueix un treball de reflexió, tremendament lúcida i compromès, sobre el sentit mateix del fet d'adoptar i l'evolució que ha sofert amb el pas dels anys. El segon, *La investigación sobre adopción: tendencias e implicaciones*, dels Drs. Jesús Palacios (Universidad de Sevilla) i David Brodzinsky (Evan B. Donaldson Adoption Institute, New York) emmarca magistralment l'ahir i l'avui de la recerca sobre adopció i estableix les bases sobre les quals sembla més prometedora continuar investigant. El tercer, *Características de las familias adoptivas que facilitan la adaptación y consideraciones sobre los aspectos facilitadores de la integración*, dels Drs. Sergi Corbella i Antonia María Gómez (FPCEE Blanquerna, Universitat Ramon Llull, URL) ens situa en el moment previ a l'adopció, aportant reflexions, des d'un posicionament teòric integrador, sobre els elements de la família que esdevenen «facilitadors de l'adaptació» en les famílies adoptives. En el quart, *El rol del pedagóg i les funcions que desenvolupa en els processos d'adopció internacional*, la Cristina Sallés (Fundació Blanquerna Assistencial i de Serveis, FBAS) i la Berta Boadas (FBAS, i Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés, URL) ens apropen al rol del pedagog en els diferents moments dels processos adoptius, tal com es treballa des de la FBAS, exposant les bases teòriques i les línies fonamentals d'actuació des del rol professional del pedagog.

A partir del cinquè article comença el bloc dels treballs de recerca. El cinquè article, *The benefits and challenges of direct post-adoption contact:*

*perspectives from adoptive parents and birth relatives*¹, de la Dra. Elisabeth Neil, (University of East Anglia, Norwich, England) ens apropa al que molts consideren EL TEMA, quan hipotetitzem sobre quin serà el futur de l'adopció. Es tracta de l'adopció oberta, entesa com aquella adopció plena que promou la informació o el contacte entre la família adoptiva i la biològica, a diferents nivells, segons les particularitats de cada cas. Aquest fet, que contrasta enormement amb la confidencialitat i el secretisme que tradicionalment ha envoltat els processos d'adopció en el nostre país, sembla ser el gran repte del futur de l'adopció. La Dra. Neil ens aporta dades que ens conviden a la reflexió sobre les dificultats i sobre els beneficis d'aquest tipus d'adopció.

En l'article *Parentalitat i Resiliència en l'adopció*, l'Elisabet Solórzano (FPCEE Blanquerna, URL) i la Dra. Meritxell Pacheco (FPCEE Blanquerna, URL, i FBAS) presenten els seus primers resultats sobre la relació entre els estils educatius dels pares i la resiliència en els fills, en el cas concret de l'adopció. Essent la resiliència una capacitat cabdal per a l'afrontament de situacions problemàtiques i per a la reconstrucció dels fets traumàtics passats, sobta l'escassa recerca que fins ara hom ha dut a terme sobre aquest tema, relacionant aquesta capacitat amb el fet adoptiu. Aquest article esdevé l'inici d'una línia de recerca en aquest àmbit.

La Marta Reinoso i la Dra. Maria Forn (Universitat de Barcelona) analitzen les estratègies d'afrontament i l'ajustament psicològic de 35 nens i nenes adoptats internacionalment. Els resultats conclouen certes discrepàncies entre la visió dels pares i la dels mateixos nens, reportant aquests últims problemes de tipus interpersonal i també d'altres referents a qüestions relacionades amb la salut. És un treball molt rigorós que aporta dades rellevants per al treball en la postadopció.

Les Dres. Montserrat Alguacil i Mercè Pañellas (FPCEE Blanquerna, URL), en el seu treball titulat *La perspectiva dels mestres sobre l'adaptació i la integració a l'entorn escolar dels infants adoptats* ens apropen precisament a això, a la perspectiva dels mestres, tant pel que fa a la seva visió sobre les característiques dels infants adoptats que tenen a l'aula, com a les pròpies necessitats de formació per tal de poder atendre a l'escola les necessitats d'aquests infants.

La Dra. Elisabet Ballús i el Dr. Carles Pérez (FPCEE Blanquerna, URL), conjuntament amb el Dr. Jordi Bachs, en el seu treball sobre l'evolució

afectiva de 10 nens adoptats al Nepal, conclouen que hi ha dificultats per al desenvolupament emocional d'aquests nens, alhora que constaten la utilitat de les tècniques projectives com a facilitadores del coneixement del món intern d'aquests nens.

El monogràfic finalitza amb l'article *Apego adulto en mujeres adoptadas: un estudio de caso sobre su relación con la construcción de la identidad*, de la Laia Garcia i de la Dra. Meritxell Pacheco (FPCEE Blanquerna, URL, i FBAS). Partint de la base que la condició d'adoptat és rellevant en tots els moments evolutius i de les particularitats de la construcció de l'aferrament en el cas dels nens adoptats, hom explora la relació entre l'aferrament adult i la construcció de la identitat en el cas de l'adopció. Aquest article és el primer en què es constata la utilitat de la Tècnica de la Graella per a l'avaluació de la construcció de l'aferrament adult i aporta resultats que les autores estan confirmant en estudis posteriors amb mostra més nombrosa.

Finalment, voldríem agrair a tots els autors les seves aportacions, ja que, sense els seus articles, no hauríem pogut fer un monogràfic sobre adopció com aquest: actual, comprensiu, inspirador, integrador, multidisciplinari, internacional. Moltes gràcies, *muchas gracias, thank you very much!*

Ara hem de continuar treballant, tots plegats, perquè els nens que arriben a les famílies amb una història de mancances, trobin en la seva llar d'adopció l'entrega, l'amor incondicional i la dedicació d'uns pares que sabran com ajudar-los a escriure noves pàgines, plenes de noves possibilitats.

Meritxell Pacheco. Editora
Ursula Oberst. Directora